

Z cizích revuí.

BELLONA, ročník XIII, díl XXXVIII, sešit 1—3.¹⁾

Brig. gen. dr. Josef Zajac: Zásada „volnosti jednání“ velitele jako základní zásada taktiky.

1. V úvodě k své studii autor velmi výstižně analyzuje, jak se pojem „zásada taktiky“ ve vojenské mluvě a literatuře příliš často zaměňuje s „formou provádění“, která byla tou neb onou armádou v tom neb onom údobí válečnictví přijata. Zapomíná se, že význačnými znaky „zásad“ jsou: neměnitelnost, povšechnost a nezávislost na způsobu činnosti nepřítele. Kdežto maršálek Foch zná jen čtyři „zásady“ (šetření silami, volnost jednání, volnost rozkazování, zajištění) a připouští event. i další nevyjmenované zásady, uvádí anglický polní řád již 8 „zásad“: volba cíle, obchvat, překvapení, soustředění úsilí, šetření silami, zajištění, pohyblivost, spolupráce. Čím méně „zásad“, tím větší a trvalejší jejich význam.

Volnost jednání jako osobní pocit velitele. Vycházejí z nemožnosti mluvit o absolutní volnosti jednání, vyhledává autor její hranice v psychologii jevůvůdce, vyjádřené jednak jeho vnitřní osobní hodnotou (reakce na události, pojetí daného úkolu, obavy před nezdarem), jednak hodnotou i velikostí prostředků, jimiž disponuje (důvěra v jejich činy). Osobní pocit velitele co do volnosti jednání nemá však nic společného s jeho schopnostmi rozhodovati se.

Volnost jednání s hlediska možnosti akce. Velmi vhodně přirovnává autor volnost jednání k energii potenciální a jednání samo ke kinetické energii činů velitelových. Volnost jednání nutno měřit pod zorným úhlem cíle a směru akce. možno sice mít široké možnosti jednání, ale — vzhledem k cíli a směru akce — velmi omezenou volnost jednání. Nasazení sil omezí — podle schopností velitelových a reakce nepřítele — na jistý čas jeho volnost jednání, ale zdar akce mu ji opět musí navrátit. Pasivnost protivníka je volnosti jednání velitelova přízniva, aktivní odpor (reakce) projevuje někdy svůj zhoubný účinek, zejména na spoutání volnosti jednání velitelova.

¹⁾ Viz VR. 1933, sešit 11, str. 1179—1181 (část všeobecná).

Volnost jednání jako zásada duševní kázně. Velitel, který se ochotně nasazením sil snaží ztratit volnost jednání a zbavit se tím odpovědnosti, je špatný, duševně neukázněný voják, neboť každý voják musí se snažit zachováti si volnost jednání, aby mohl splnit rozkaz, který dostal.

Hodnota volnosti jednání bude měřena:

celkovými možnostmi jednání (lze stanovit objektivně jen při dodatečném historickém studiu bitev),

možnostmi jednání s hlediska velitelova na podkladě zpráv, které získal o protivníkově a o vlastních silách,

svobodou jednání, jakou si velitel zachoval při zahájení akce po dobu akce a po jejím ukončení.

Souvislost zásady volnosti jednání s jinými zásadami taktickými se projeví vždy a všude; při každé ráně, kterou protivniku zasadíme, odnímáme mu „volnost jednání“ — poražený protivník nemá volnosti jednání a porážka je tím krutější, čím déle jeho „nevolnický“ stav trvá; zdar vlastní akce lze opět měřit jedině velikostí vlastní volnosti jednání. Je tedy zásada volnosti jednání v pravém smyslu slova zásadou všech zásad taktiky i strategie.

Volnost jednání závisí na těchto činitelích:

1. subjektivních:

a) vrozených jako charakter a velitelský způsob myšlení (menší nebo větší starostlivost až úzkostlivost; odvážnost v rozhodování; strach před odpovědností; osobní statečnost; způsob jednání s člověkem jako jedincem i jako vojenskými jednotkami po stránce využití jeho hodnoty s hlediska psychologického, čerpaného z vrozeného správného ocenění po stránce vojenské výkonnosti — jinými slovy, vojevůdce se „rodí“ a ne „učí“);

b) získaných jako vojenská věda (stupeň její znalosti jak co do zásad užití vojsk vůbec, tak i co do způsobu užití všech podřízených jednotek), taktická doktrína (pokud z ní velitel čerpá přesvědčení, že jeho vůle bude podřízenými dobře pochopena i prováděna — znamená v praxi podříditi často zdravý úsudek formám doktríny; pro skutečného vojevůdce není to omezením volnosti, nýbrž jen nástroj, jak projevit svou vůli), dobrý myšlenkový postup a pracovní způsob (vliv taktického rozboru různých složek rozhodnutí a schopnost předvídati).

2. Objektivních, jako rozbor terénu; možnosti nepřátelské činnosti a její celkové hodnoty; vlastních možností akce a celkového jejich významu (hlavně ve světle velitelského styku a spojení; organizace velení — centralisace, decentralisace; dále materiální zajištění v pojetí technické přípravy činnosti).

Pplk. gšt. Rola-Arciszewski: Velení.¹⁾

Autor studuje kriticky — a jako vždy s velikou dávkou sarkasmu — pronásledování Francouzů Němci ve velké bitvě na západní frontě r. 1914. Známé poznatky, jako: naprostá pasivita a bezradnost Moltkeova; bezplánovitost akcí jak v rámci armádních sborů a jejich nejmenších jednotek, tak i mezi armádami a jejich jednotkami; vzájemná nevráživost velitelů armád mezi sebou a strach, aby jeden nezískal větší úspěch než druhý (v „neúspěchu“ úzkostlivý apel na spolupráci, na kterou se za „vítězství“ zapomíná); bezohlednost Bülowova a Kronprinceva; dobromyslnost Hausenova; iniciativní činnost Kluckova (nemůže ovšem paralyzovat chyby velitelů ostatních německých armád); atd., vše velmi výstižně podává obraz chaoticky bezmyšlenkovitého provádění geniálního plánu Schlieffenova.

Pronásledování německé charakterisuje pplk. gšt. Arciszewski velmi výstižně jako

a) „běh psa za pánem“ — pronásledující postupuje za protivníkem tam, kde protivník je, a nikoli tam, kde pravděpodobně bude, až dojde k střetnutí (údery do

¹⁾ Pokračování článku recenovaného ve VR. 1933, čís. 11, str. 1179—1180.

prázdná nebo na zadní voje, zbytečná soustředění sil, čelní útoky místo obchvatů a úderů na týly ustupujících jednotek),

b) zaslepení všech velitelů, zejména hlavního velitelství; o možnosti neúspěchu vůbec neuvažováno a přes rostoucí ohrožení pravého křídla hledáno tvrdošíjně rozhodnutí ve středu sestavy,

c) údery do prázdná na „klamně vidiny o nepříteli“, zejména arm. Kluckova,

d) projev silné vůle: rozhodnutí Kluckovo a Hausenovo k útoku všemi silami přes řeku l'Oureq 8. září 1914; proti tomu se jeví ústup Bülovův na obranné postavení jako počátek katastrofy zaviněné slabochem, jenž po celý pochod na Paříž r. 1914 těžil z obětovnosti a výpomoci svých sousedů.

e) pokles vůle slabocha „jen člověka“ (Moltke), který ponechává volnost rozhodovat o osudech milionové armády pesimisticky naladěnému pplk. Hentschovi (jako Moltke) místo optimistovi plk. Tappenovi nebo Dommesovi — snad pod dojmem slov Vilémových „útočit co nejdéle, neustoupit — za nic — ani krok“.

f) šílenství, jímž se nařizuje německým armádám ústup v tom okamžiku, kdy 10. září uzrává oboustranný obchvat francouzských armád podle čistého schematu bitvy u Canen.

Autor končí apotheosou, že „zárak Marny“ byl zaviněn šíleným strachem napoleonských doktrinářů německých, kteří neviděli v operacích svých armád obraz vítězství u Canen, nýbrž „oslabení fronty v nejvážnějším okamžiku, což znamená prohrátí bitvu“. (Napoleon v dopise Muratovi 13/10 1813.)

Gen. býv. ruské armády P. Simanskij: Jak bylo veleno rus. armádním sborům za světové války.

Neobyčejně zajímavý, byť i ostře kritický článek, pojednávající o „vojensko-strategickém analfabetismu“ velitelů ruských armádních sborů. Přijmeme-li autorovo kritické tvrzení podložené citovanými voj. historickými dokumenty za pravdivé, vidíme do jisté míry rozřešenu záhadu tak mnohého neúspěchu tradičně chrabrých ruských mas v boji s vojáký nesporně méně hodnotným elementem rakouským.

Po stránce osobitosti vytýká gen. Simanskij velitelům armádních sborů především nemístnou chrabrost, uvádějící je do nejpřednějších sledů, ba dokonce před předvoje podřízených divisi; proto připoutání do krytů; nemožnost velet a poznat situace celého sboru; rozhodování na podkladě osobních dojmů, získaných přítomností v tom neb onom úseku fronty, úzce omezeném obzorem výhledu. Následky tohoto způsobu „velení“ se projevují jako: naprostá vyčerpanost velitelů i štábů po několika málo dnech boje; iniciativní jednání velitelů divisi, jež nejsou v souladu s úkolem daným arm. sboru jako celku; ztráta vlivu na operace, jež se v pravém smyslu slova vyvíjejí čistě „náhodně“; panika v štábech přenášená na vojska, atd. atd. Spojíme-li tyto úkazy s nedostatkem vojenských schopností „veletí“ vůbec (velitelé arm. sborů povstali povoláním protekérních, tradičních nebo zapomenutých osobností na tato odpovědná místa) a s despotickými vlastnostmi vel. arm. sborů (snaha udržeti pořádkovou kázeň u podřízených bezohlednými zákroky pro bezvýznamná provinění), doplněnými u některých velitelů ještě chorobnou ctižádostí, jakož i nedůvěrou k štábu (zejména náč. štábů), vmyslíme se snadno do chaotických velitelských poměrů v ruské armádě, jež se nemohly neodraziti na úspěchu — i sebe chrabřejšího — vojska.

S hlediska věčné organizace velení klesl armádní sbor na taktickou dispoziční jednotku velitele armády: stává se v pravém smyslu slova plukem o tolika praporech, z kolika vyšších jednotek se skládá (poněkud odůvodněno pocitem vel. armád o neschopnostech vel. arm. sborů i jejich štábů). Velitelé armádních sborů nemají možnost tvořiti si zálohy pro

zásah do boje jinak než oslabením svých vyšších jednotek, čímž jejich průbojnost klesá a velmi brzy jsou jednotky arm. sboru promíšeny, nutno tvořit nová velitelství s nedostatečnými štáby a jednotkami „nesvářenými“ s veliteli bojem ve vzájemně si důvěřující hodnotný celek. Všichni velitelé a jejich jednotky bojují chrabře a se vzácnou udatností i zápalem, nemohou však velet, protože nikdo ve svazku jedné armády (fronty) nezná situaci, vůdčí myšlenku velitele, úkol armády a události u sousedů — vše dřímá jako neproniknutelné „tajemství“ v hlavě velitele armády a jeho štábu „věčný sen“.

Studie gen. Simanského zaslужuje být čtena všemi, kdo zamyšlejí stavěti — teprve za mobilisace — armádní sbory, a to jak s hlediska výběru velitelů, tak i po stránce organizačního — průzkumu v míru. S obdobnými úkazy se nesetkáváme nejen u armády ruské, ale i u armády německé za jejího „pochodu do Paříže r. 1914“.

Pplk. gšt. Polívka.

REVUE MILITAIRE FRANÇAISE. Říjen-prosinec 1933, čís. 148—150.

Gen. L. Loizeau: La strategie allemande en 1918. Německá strategie z roku 1918 je vlastně strategií gen. Ludendorffa. Je odchovancem Schlieffenovy doktriny a byl jeho důvěrným spolupracovníkem, společně s mjr. (gen.) Kuhlem v oboru strategie. Jde o strategii zničující, vedenou ve smyslu manévru u Cannen. Všechny válečné manévry Ludendorffovy byly pak vedeny v duchu bitev u Tannenbergu a u Augustova.

Rozhodnutí o ofenzivě r. 1918 na západě padlo na podzim 1917. Ludendorff chtěl způsobit rychlé rozhodnutí války. Kromě toho provedení musilo být co nejdříve r. 1918, t. j. dříve, než vstoupí do hry Amerika se svou armádou. Tyto oba předpoklady viděl Ludendorff splněny jen na západní frontě. Proto byla zvolena Francie za hlavní bojiště a všechna ostatní pak za bojiště vedlejší. A zde opět bylo nutno vést bitvu co nejdříve. Všichni, velitelé i vojáci, byli přesvědčeni, že nutno se stůj co stůj vyhnout bitvě materiálu, že musí rozhodnout živá a morální síla. Byly velmi smutné zkušenosti z vedení bitvy materiálem, jako u Verdunu, na Sommě a ve Flandrech. Způsob boje však bude průlom, který bude velmi nesnadný, a bude třeba spoléhat na překvapení a na výcvik trupy.

Prostředky k vedení bitvy nikdy nebyly tak výhodné jako na jaře r. 1918. Rusko a Rumunsko bylo poraženo, Itálie byla umlčena a na Balkáně byly podradné síly. Byla tu jen Francie a Anglie se svými 170 divisemi, z nichž 60 bylo asi v záloze. Ludendorff předvídal, že jeho převaha přes to nebude nikterak veliká a že nebude mít po útoku více než 35 divisí. Po stránce materiální velké obtíže byly s nedostatkem koní, krmiva, pohonných hmot a pneumatik; to zase mělo vliv na stanovení počtu útočných divisí. Ovšem autor upozorňuje na slabinu této akce, jež na svedení rozhodné bitvy stavi 35 divisí v útoku proti 60 divisím, které měla Dohoda v záloze. Musil tudíž Ludendorff vzít na ostatních bojištích všechno, co se jen vzít dalo, a všechny volné síly dovézt na západní frontu. O vyhledání místa ofensivy byla první porada náčelníků štábů skupin armád v Monsu. V jádru byly dvě ofensivy, a to proti Angličanům ve Flandrech a proti Francouzům u Verdunu. Angličané v severní části Francie měli být odříznuti se svou částí severní fronty od celku armád, měli být zatlačeni do moře a jádro anglických sil mělo být manévrováno ze severního křídla. Snaha všech se nesla více proti Angličanům, neboť stále byla zdůrazňována jejich nevýhodná strategická situace a důležitost podmořské války, jež tuto situaci ještě ztíží. Projekty byly studovány velmi podrobně, ač Ludendorff vlastně byl již rozhodnut o místu ofensivy; šlo jen o způsob, jak se ofensiva provede. Ludendorff se rozhodl vést ofensivu jednu, a to proti Angličanům. Upoutání Francouzů vedením ofensivy druhé v prostoru Verdun se neprovede, neboť není dostátek sil a hlavně munice. Předpoklad pro zničení Angličanů byl: provést to dříve, než jim

budou moci Francouzi přispěchat na pomoc. Proto nutno ofensivu vést tak, aby plnila předpoklad ochrany proti Francouzům, od nichž měli být Angličané odříznuti. Tedy jedním rychlým úderem prolomit frontu a manévrovat ve volném terénu. Neboli Ludendorff chtěl provést totéž, co dělal na východní frontě.

15. prosince 1917 byl uzavřen mír s Ruskem a situace se podstatně změnila. Na východě se dalo získat nových 40 divísi. Pplk. Wetzel, přednosta 3. oddělení AOHL, podal návrh na provedení ofensivy. V zásadě jsou dvě období: první mělo upoutat pozornost a donutit Angličany, aby stáhli své zálohy k tomuto směru, druhé potom, jež mělo vyrazit 15 dní po prvním, mělo provést hlavní úder s dalekým a strategickým cílem. Korunní princ bavorský, ač v zásadě s plánem souhlasil, vytýkal mu, že není dosti sil na provedení obou operací, neboť i první úder musí být řádně vybaven, a že bude působit obtíže včas převézt síly z jednoho bojiště na druhé, třeba vzdálenost není velká. Vždy šlo o Angličany.

27. prosince 1917 byla nová porada o ofensivě, ale nebylo nic rozhodnuto. V zásadě nebyl však přijat plán Wetzelův, ale byly studovány dva směry průlomu na Ypres a na La Fère. Byl však z východní fronty povolán gen. Hutier. 24. ledna 1918 bylo rozhodnuto o průlomu definitivně a stanoven jeho směr Cambrai—La Fère pod názvem „Michel“. Počáteční útok bude veden třemi armádami: 17, 2, 18. Operace na Yper měly být připraveny. 10. března bylo rozhodnuto, že hlavní útok bude spuštěn 21. března a že se křídelní armády připojí k tomuto útoku. Severní skupina armád korunního prince bavorského připraví spuštění útoku směrem na Arras a Albert. Pruský korunní princ pak se připojí k útoku jižně od toku Omignonu a kanálu Crozat.

Jaké byly strategické myšlenky? Při studiu všech rozhodnutí, které byly napsány stran ofensivy, není žeň strategických myšlenek nikterak bohatá. Předpoklad byl porazit Angličany, což mělo být provedeno po průlomu fronty tím způsobem, že se armáda bude krýt proti jihu, proti Francouzům, a bude postupovat k severozápadu a obkličovat zbytek anglických sil. Ve skutečnosti však není zde ani strategických směrnic, ani hlavní útočná masa, jež by soustředila většinu prostředků a vedla hlavní úsilí ofensivy, není ani nařízeno, kdo provede svinutí anglické fronty k severozápadu, ani není zabezpečeno krytí boků průlomu. Není zde strategického plánu, jde jen o taktiku provedení. Když gen. Kuhl, náčelník štábu prince bavorského, vytýkal, že vlastně ofensiva nikam nevede, že není strategických cílů, jichž má být dosaženo, bylo mu odpověděno, že se v Rusku také prováděl průlom podle malých výhodných cílů a teprve po provedení průlomu se teprve rozhodlo, kam se obrátí hlavní masa. Ludendorff v svých pamětech potírá vedení jen strategickou myšlenkou, které se musí podříditi taktika: Píše: Strategie, která nehledá taktických úspěchů, je předem odsouzena k zániku. Je to hlavně úloha nejjížnější 18. armády, jež měla původně chránit jižní bok ofensivy a nepřekročit kanál Crozat, ale která byla dalšími nařízeními stržena do vlastního útoku a tím se fronta průlomu stejnoměrně rozvínovala na všechny strany.

Způsob provedení byl opět neoblomnou důvěrou v taktický průlom tak, jak se vždy podařil na východní frontě. Ludendorff trval na jednom průlomu, aniž bylo dříve provedeno na jiném místě opotřebování sil a klamání protivníka, jak navrhoval plán Wetzelův. Nebylo však manévrujících vojsk, která by mohla využít průlomu, neboť Ludendorff ponechal pro bitvu proti Yperu 25 div. Prostředky. Celkem měla německá armáda 248 divísi; z nichž 197 bylo v den ofensivy na západní frontě. V Rusku bylo nutno ponechat dost divísi, neboť bylo potřebí zásobit se z kraje, který bylo nutno teprve obsadit. Tak z původních 35 divísi, o nichž uvažoval Ludendorff na podzim 1917, vzrostla dispoziční vojska na 84 divísi. Z těchto vojsk bylo k zahájení útoku použito 52 divísi a ostatní byly rozděleny v různých úsecích. Je jisto, že se vojsk, která byla k dispozici pro ofensivu, dalo mnohem výhodněji užítí ve smyslu plánu Wetzelova, než jak jich užil Ludendorff, jen pro jeden brutální útok, který pak zůstal nevyužit. A nemohlo ho být využito pro obtíže komunikační. Vlastní útočná vojska nebyla rozdělena

podle strategické potřeby, t. j. obchvátit anglickou armádu, nýbrž podle toho, jak měla naději na taktický úspěch. Ježto se tento úspěch jevil v prostoru nejjihnější armády nejlepší, byla nejsilněji vybavena přes to, že nebylo potřeba této síly a mohlo jí být použito v prospěch severu proti Angličanům. Zde Ludendorff špatně pochopil učení strategie Schlieffenovy, jenž i v boji milionových armád vždy chtěl odpůrce ohrozit z týlu a nikoli nechat nečinně ležeti zálohy. (Pokračování.)

Plk. Bernis: *Essai sur le renseignement à la guerre.* (Dokončení.) Ke konci své studie se zmiňuje autor o důkladném využití všech orgánů, které v rámci všech různých jednotek mohou přispět k vyhledávání zpráv. U všech těchto jednotek nutno vyhledávání zpráv centralisovat. Tu postrádá, že u velkých jednotek není centrálního velení jezdeckta, tak jako je u dělostřelectva, ženijního vojska a letectva. Po stránce zpravodajské je to jisté minus. Zdůrazňuje nutnost věnovat náležitou pozornost v rozkazech článkům „situační a nepřítel“, při čemž vykládá jejich důležitost. Zpravodajství musí být ožívováno osobností velitele, jenž bude tím hybným ústrojím v armádním mechanismu.

Intendant Coanet: *Contribution à l'étude du rôle colonial de l'armée.* Jde o studii kolonizačního úsilí armády francouzské, jak vojsk koloniálních, tak teritoriálních. Význam této činnosti pro civilisaci a mír. Jaké oběti přináší armáda svému státu. Pojednání je rázu i historického.

Gen. Meynier: *La guerre sainte des Senoussya.* Pojednání o válce v Libyi v letech 1914—15. Pacifikace Libye italskou armádou.

Pplk. Larcher: *Válečné vedení centrálních mocností v l. 1914 až 1916.* Běží o opakování válečných událostí ve velkém měřítku, hlavně se zřetelem na výkon velení Falkenhaynem na jedné a Conradem na druhé straně. Jejich vzájemný poměr a dohoda o jednotlivých operacích. Rozpory, pokud jde o východní frontu. Rakousko tím, že převzalo hlavní úder ruské armády, do jara 1915 ztratilo na 1,400.000 vojáků, které mohlo jen s největšími obtížemi nahradit. Německo bylo ochuzeno jen o 1,000.000 mužů. To mělo za následek, že německá armáda musila podporovati ve všech vážných akcích svého spojence. Po vypovězení války Itálií, nebyla rakouská armáda s to soustředit potřebné síly k ofenzivě proti žádnému ze svých protivníků. Bylo tedy nutno likvidovat alespoň toho nejslabšího, to je Srbsko. Přes tento nedostatek sil uměl Falkenhayn odmltnouti 20 tureckých divisí v lednu 1916, uvolněných odchodem Angličanů z Galipoli. Pak se dostavil neúspěch u Verdunu, ruská ofenziva proti Rakušanům, konečně vyhlášení války Rumunskem a Falkenhayn byl těmito událostmi překvapen a odešel velet armádě proti Rumunsku, byv vystřídán Hindenburgem.

Plk. Menu: *Les fabrications de guerre* (přednáška z kursu vysokých vojenských studií 1932). Přednáška chce dokázat nutnost předběžné přípravy průmyslové výroby válečné podle zkušeností z poslední války, kde nebyl průmysl s to dodat požadované množství materiálu dříve než za několik let války. Jsou v ní uvedeny všechny obtíže, které souvisí s velkou improvizací mohutné průmyslové výroby.

Gen. Boucherie: *La cavalerie moderne et son évolution.* V posledních 20 letech jezdeckto prošlo velkým vývojem. Od r. 1914—1925 dostalo jezdeckto zdroje mohutné palby, zřeklo se boje koňmo a začalo bojovat palbou. V l. 1925—1930 jezdeckto zdokonaluje své prostředky pro podporu pěšího boje, použití motorisované pěchoty, ulehčení vyhledávání zpráv použitím mechanisovaných a obrněných sil. V l. 1930 až 1933 nutnost kombinovat vzájemné použití mechanisovaných sil s jezdecktem, což vede k vytvoření nové jezdecké taktiky. Právě poslední kombinace použití motoru a koně nutí jezdeckto co nejvíce využít pohyblivosti motoru; to má za následek zvýšení pohyblivosti jednotek na koních. Těmito jednotkám musí být co nejvíce odlehčeno, velkou část služby zvědné převezmou za ně mechanisované síly. Proto se může jezdecká jednotka pohybovat daleko rychleji, a to až 100 km za 24 hodin, což může být opakováno dvakrát za sebou. — Pro budoucnost mechanisace jezdeckta má své hranice jednak

v omezeném vojenském rozpočtu, jednak v obavě nemíti u jezdeckta příliš mnoho vozidel, neboť mohou velmi rychle zastarati. Velké jednotky jezdeckta jsou oprávněny dotud, dokud budou velitelé armád potřebovat zpráv, zajištění a rychlého soustředění vojsk. Musí se však přizpůsobovat se svou taktikou potřebám moderních armád a svému vybavení, t. j. musí vždy získávat rychlost a mohutnost.

Gen. Armengaud: Vedoucí myšlenky k organizaci vzdušné armády. Jde o osobní názor velitele leteckého učiliště na organizaci vzdušné armády. Celkem je to výklad o možnostech samostatné akce vzdušných sil ve válce, při čemž jim nikterak není zabráněno pracovat na strategickém manévru pozemních sil. Jeho výklad je doprovázen příklady, co by byla mohla vzdušná armáda Dohody podniknout v poslední válce, za předpokladu, že by byla existovala.

Plk. Bails a kpt. Gazin: Přechody vodních toků v pohybné válce. Bitva na Móse 25.—28. srpna 1914. Jde o operace 4. německé armády složené z pěti armádních sborů. Na francouzské straně byly části 4. armády, které po neúspěchu v Belgii ustupovaly a zachytily se na řece Móse. 25. srpna 1914 stihly německé jednotky k řece. (Pokračování.)

Dr. Ferdinand Stoller: Obležení Vídně Turky r. 1683. Člen rakouského státního archivu uveřejňuje historickou studii, jež nepostrádá pro svou dokumentárnost zajímavosti. Zvláště dobře je tato událost zpracována po stránce politické, a to předešlého tažení na Vídeň a likvidace turecké invaze.

Plk. gšt. Frant. Vejmelka.

RATNIK, roč. 1933, čís. 2—4.

Číslo 2.

Brig. gen. Pavlovič: Postavení.

Autor odmítá pro přílišnou schematičnost názory brig. gen. Svetomira S. Dju-kiče v stejnojmenném článku (Ratnik, 1930, čís. 6.), jakož i jeho výtky o nedostatečnosti ustanovení služebních předpisů, dokládaje své názory množstvím citátů těchto ustanovení, podle jeho mínění zcela jasných.

Plk. Milenkovič: Důstojník jako vychovatel nováčků.

Celým rozsáhlým článkem je vyznávána stará pravda, „jaký je důstojník-velitel, taková jest i jednotka“; autor v důstojníkovi hledá a vidí soujem vojenských ctností, které se všim svým příkladným působením přenáší na nováčky. Na veliteli žádá tyto vlastnosti: smysl pro povinnost, ctižádost, kázeň, horlivost, vytrvalost, důslednost, chladnokrevnost, lásku k vlasti, družnost, iniciativnost a hrdost na své povolání. Pokud jde o výcvik, požaduje, aby cvičitel přistupoval k své činnosti podle předem promyšleného programu a aby se veškeren výcvik dál prakticky a pod zorným úhlem konečného cíle, t. j. vítězné války. Z teorie musí být vymýceny definice, mechanické opakování učených frází a abstraktních pouček, suchopárné přednášky; místo nichž mají rozhovory oživovati hojné příklady ze života, z dějin a z bojů za osvobození a názor všech druhů. Mravní výchovu je nutno konati od prvního dne presenční služby a denně s použitím všech četných výchovných prostředků.

Pplk. v. v. Davorin Žunkovič: Rozvoj organizace naší staré zemské obrany.

Na doklad svých teoretických tvrzení v minulém čísle uvádí autor v tomto pokračování zjištěné a ověřené příklady typické slovanské nomenklatury, jež má bližší nebo vzdálenější vztah k obraně a k vojenství. Autor uvádí mezi jinými i tato jména v češtině se vyskytující: Brána, Branka, Grad (Hrad) Okruglik (Okrouhlík, Okrouhlice), Straža (Stráž, Strážnice, Stražiště), Hranice atd.

Býv. rus. plk. Stěpanov: Jihoslované v bojích s germanobolševiky na Volze, Urále a v Sibíři v letech 1918—1920.

V dokončení svých vzpomínek autor líčí osudy několika menších jednotek jihoslovanských v ruské národní armádě, vlastní své pokusy o vytvoření jihoslovanského pluku a brigády a nadšenými slovy popisuje vynikající osobní a bojovou hodnotu jihoslovanských dobrovolců, z nichž doplňovali svou osobní stráž všichni vyšší velitelé ruští. Poněkud podivně znějí v ústech bývalého velitele 1. čs. pluku „M. J. H.“ slova, že „Jihoslované zůstali stále nezištnými přáteli ruského národa, ač je známo, že bylo dosti cizinců, kteří v té době přišli na Sibiř jakoby na pomoc ruskému národu, kteří však ve skutečnosti šli jenom za svými předem stanovenými sobeckými cíli, a ačkoliv občanská válka skýtala tolik svodů, jako ohromná množství t. zv. „níčeho majetku“, následovali příkladu ostatních cizinců, kteří se chovali v Sibiři jako dobyvatelé nebo spekulanti a nejméně jako přátelé, přispěchavší na pomoc“ (str. 89). Stejně tak závěrečná slova: „V posledních dnech Sibiře mnoho cizinců opouštělo Vladivostok. Právě Rusko, ono, které ještě oživne, provázelo jejich lodi naložené ruským národním majetkem, pohledy plnými nenávisti a přezírání. Avšak tehdy, když odjížděli Jihoslované, pokud zůstali po bojích na živu, obyvatelé se k tomuto poslednímu okamžiku shromáždili a vyprovodili je s pohnutím, které svědčilo o jejich lásce a uznání“ (str. 90).

Kpt. II. tř. Kraljević: Pochody v horách.

Stručný rozbor a přehled činitelů, působících podstatným vlivem na ruch a délku pochodů v horách a na výkonnost jednotek.

Plk. gšt. Majstorović: Sté výročí carské Nikolajevské akademie pro důstojníky generálního štábu v Rusku.

Historický přehled vývoje předválečné ruské válečné školy, založené 26. listopadu 1832.

S.: Ulehčení výzbroje a výstroje pěšáka. (Překlad z francouzštiny).

Číslo 3.

Plk. Stepanović: Doprovodné dělostřelectvo.

Autor chce svým článkem vyčerpat celý přítomný stav problému doprovodného dělostřelectva, cituje i rozsáhlou literaturu, hlavně francouzskou, a probírá vskutku důkladně otázky, dotýkající se potřeby, organizace druhů a typů zbraní, možností a zásad použití. Příčinu toho, že doprovodné dělostřelectvo nemělo v poslední válce plného úspěchu a že doprovodné zbraně pěchoty nebyly s to zdolat za všech okolností úkoly jim stanovené, vidí v tom, že ani v jediné z armád nebylo vhodných typů zbraní, které by vyhovovaly požadovaným podmínkám. Přes tyto nedostatky spíše rázu mechanického lze dosáti vynikajících úspěchů, je-li doprovodného dělostřelectva použito správně, jak svědčí tři příklady z bojů balkánské a světové války, jež autor uvádí a doprovází podrobnými náčrtky.

Div. gen. v. v. Nikolajevič: Za světové války v Londýně.

První část dokumentárního přehledu činnosti autorovy ve funkci vojenského přidělence v Londýně v době světové války, zvláště pak v době pro Srbsko nejtřípí, kdy bylo nuceno ustupovati pod soustředěným nápozem spojených vojsk německých, rakouských a bulharských přes Albánii k Jadranu. Vzpomínky jsou zároveň i obžalobou neprozíravé politiky Spojenců, kteří přispěli Srbsku na pomoc pozdě a nedostatečně.

Plk. intend. Nenadović: O úkolech vojenské akademie.

Autor nesouhlasí s předchozími názory v „Ratniku“ uveřejněnými v článcích gen. Čukavce a Stanisavljeviće, pokud jde o reorganizaci vojenské akademie a tím i o reorganizaci doplňování důstojnického sboru. Jako základní podmínku pro přijetí do vojenské akademie žádá maturitní vysvědčení a prodloužení studia na vojenské akademii na tři léta (z toho dvě léta společnou část, jeden rok odbornou část, a to odděleně pro

pěchotu, dělostřelectvo, jezdecko a ženijní vojsko). Rovněž pokud jde o otázku učebné osnovy, autor nesouhlasí a navrhuje některé změny, které vyplývají z osnovy reálných gymnasií, v článku uvedeně.

Gen. v. v. Stefanović: Soluňská fronta a naši nepřátelé.

Článek doplňující obsah výše uvedených memoárů srbského vojenského atašé v Londýně tím, že analyzuje nejen omyly Spojenců, pokud jde o hodnocení balkánského válečnického, ale i chyby centrálních mocností, jichž se dopustily tím, že politické ohledy na řeckou dynastii a na Bulharsko nabyly vrchu nad potřebami a požadavky vojenskými. Autor je vidí v zastavení operací proti generálu Sarraillovi po srbském ústupu, v respektování neutrality Řecka, v odvolání německých a zeslabení rakouských divíí, takže byla umožněna jak klidná reorganizace srbské armády, tak zesílení a stabilizace spojenecké základny pro příští ofenzivu, vedenou gen. Franchetem d'Esperay.

Viceadmirál Nikola N. Stanković: Několik myšlenek o výchově.

Rozbor několika mravních sil, které pojí armádní organismus v jednotný a pevný celek. Podle autorova názoru jsou to: tradice, družnost, založená na vzájemné podpoře a „gentlemanlike“ ušlechtilost povahy.

Číslo 4.

Div. gen. Stanislavjević: Vývoj Joffrovy myšlenky manévru bitvy na Marně.

Z konkrétního a skvěle zvoleného příkladu postupné krystalizace Joffrovy myšlenky manévru bitvy na Marně, kterou autor sleduje a popisuje den za dnem, hodinu za hodinou, krok za krokem, přichází k závěru, v němž hodnotí vynikající osobnost záchrance Francie a v němž analyzuje všechny složky jeho rozhodnutí. K článku je připojen i překlad maršálových instrukcí ze dne 25. srpna a 1. září 1914 a všeobecného rozkazu k zahájení ofenzivy ze dne 4. září 1914.

Brig. gen. v. v. Jovanović: „Co musí vědět dělostřelec o útočném boji praporu pěchoty“.

Článek je polemickou odpovědí k stejnojmenné studii brig. gen. Milana V. Nikoliće, uveřejněné v „Pešač. glasniku“ (roč. 1932, čís. 1). Autor vytyká generálu Nikolićovi, že pro příliš četné podrobnosti, jímž věnoval v své úvaze nejvíce místa, nesplnil výtčeného úkolu, podati totiž dělostřelcům pravý obraz útoku praporu. Mimo to vytyká svému nástupci ve velení pěchotní školy střelecké, že částí jeho článku nejsou původní, a ohrazuje se proti tomu poukazem na ustanovení zákona o ochraně autorských práv.

Div. gen. v. v. Nikolajević: Za světové války v Londýně.

I v tomto pokračování autor otiskuje obsah telegramů, intervencí a zpráv, které vyměnil s kompetentními místy spojeneckých štábů a ministerstev, aby byly zajištěny zásobování a reorganizace srbského vojska po ústupu k moři. Zvláštní kapitolu pak věnuje líčení stavu části srbské armády dorazivší do S. Giovanni di Medua, neopomíjeje upozornit na obtíže, působené zvláště Itálií.

Brig. gen. v. v. Djurić: Potřebuje vojsko jednotných ručních a puškových granátů?

Autor dává v závěru na tuto otázku kladnou odpověď, neboť ji vyvozuje ze zkušeností s unifikovanými automatickými zbraněmi, a odmítá jako nelogické eventuální opačné líčení taktiků i konstruktérů, jež se pramení jen z dosavadních neúspěchů na tomto poli.

Plk. Milosavljević: Splývání zbraní.

Autor dochází úvahou k názoru, že, ačkoli na počátku světové války byly zřetelné ještě od sebe odděleny jednotlivé zbraně jak svými úkoly, tak i svou výzbrojí, splýnuly postupnými změnami ve výzbroji a ve významu do té míry, že se pro dělení mezi

nimi musí dnes hledati měřítko jiné, odpovídající modernímu způsobu boje. Tak na příklad smíšenou brigádu japonskou, jak se v svém složení osvědčila v nynějších bojích proti Číně, nelze zařaditi ani k jediné nynější zbraní. V budoucnosti patrně budou organizovány lehké sbory pro průzkum, zajištění a pronásledování, dále smíšené pluky, které budou míti hlavní podíl v boji útočném a obranném, zůstane však speciální dělostřelectvo (těžké a dalekonosné), letectvo a u států přímořských i námořní jednotky, již dnes v svém složení podstatně změněné pokračující válečnou technikou.

Škpt. pěch. J. M. S m a z a l.

Různé zprávy.

Ztráty německé armády na vyšších velitelích r. 1914. V období od srpna do prosince 1914 ztratila německá armáda celkem 135 generálů, důstojníků gen. štábu a velitelů vojskových těles.

Z toho bylo: 2 velitelé pěších divisí, 3 velitelé záložních pěších divisí, 11 velitelů pěších brigád, 7 velitelů záložních brigád, 5 velitelů zeměbranceckých brigád, 3 velitelé dělostřeleckých brigád. Ze jmenovaných velitelů bylo 30 generálů a jeden plukovník gen. štábu. Z padlých generálů bylo 5 v hodnosti divisiho generála.

Do celkového počtu (135) padlých a zemřelých na zranění (nikoli nemoci) patří dále 1 náčelník štábu armádního sboru, 47 velitelů pluků, 25 velitelů záložních pěších pluků, 10 velitelů zeměbranceckých pluků, 5 velitelů jezdeckých pluků, 3 velitelé záložních jezdeckých pluků, 9 velitelů dělostřeleckých pluků, 4 velitelé záložních dělostřeleckých pluků. V hodnosti plukovníka padli (zemřeli na zranění) celkem 104 důstojníci.

Největší počet připadá na příslušníky pěchoty. Z velitelů pluků připadá 81 plukovníků na pěchotu, t. j. asi 79%. Téměř 1/4 padlých jsou aktivní plukovníci.

Zajímavé je též, v kterých měsících (r. 1914) padlo nejvíce vyšších velitelů.

V srpnu 1914: 5 aktivních velitelů brigád a 1 záložní, 22 aktivních velitelů pluků a 4 záložní, 2 velitelé zeměbranceckých pluků, 2 velitelé jezdeckých pluků, 1 velitel dělostřeleckého pluku aktivní a 2 záložní, 1 náčelník štábu armádního sboru. Celkem 6 generálů a 34 plukovníků.

V září 1914: 4 aktivní velitelé brigád a 3 záložní, 1 velitel zeměbrancecké brigády, 3 velitelé dělostřeleckých brigád — celkem 11 generálů, dále 15 aktivních a 5 záložních velitelů pěších pluků, 2 velitelé zeměbranceckých pluků, 2 velitelé jezdeckých pluků, celkem 24 plukovníků.

V říjnu 1914: 2 aktivní a 2 záložní velitelé brigád, 3 velitelé zeměbranceckých brigád, 3 aktivní a 9 záložních velitelů pěších pluků, 4 velitelé zeměbranceckých pluků, 1 záložní velitel dělostřeleckého pluku, celkem 7 generálů a 17 plukovníků.

V listopadu 1914: 1 aktivní a 2 záložní velitelé divisí, 1 aktivní a 1 záložní velitel brigády, 1 velitel zeměbrancecké brigády — celkem 6 generálů, z nichž 3 v hodnosti divisiho generála. Dále 5 velitelů aktivních pěších pluků a 4 záložní, 2 velitelé zeměbranceckých pluků, 2 velitelé dělostřeleckých pluků, celkem 15 plukovníků.

V prosinci 1914: 1 záložní velitel divise, 2 aktivní velitelé a 3 záložní velitelé pěších pluků, 2 velitelé zeměbranceckých pluků, 1 velitel dělostřeleckého pluku, celkem 1 generál a 8 plukovníků.

Celkové ztráty na vyšších velitelích byly tedy podle měsíců: srpen 40, září 41, říjen 24, listopad 21, prosinec 9. Z toho připadá na západní bojiště podle měsíců: srpen 35, září 37, říjen 15, listopad 10, prosinec 1, na východní bojiště: srpen 5, září 4, říjen 9, listopad 11, prosinec 8. Celkem tedy na západní frontě 98, na východní 37 vyšších velitelů. Podle hodnoty bylo z nich na západní frontě 22 generálů, na východní 9. Ostatek byli plukovníci.

Nejvíce obětí na vyšších velitelích r. 1914 si vyžádaly boje na Marne (počítáno od 6/8—12/9 1914, ale kromě bojů u Maubeuge a Antverp) a to: 8 generálů a 41 plukovníků.

Boje na severním křídle armády (od polovice září do prosince 1914) až do bojů ve Flandrech si vyžádaly na obětech 10 generálů a 19 plukovníků. Při operacích na východním bojišti ve Východním Prusku (srpen/září 1914) padli: 1 generál a 6 plukovníků. (Mil. Woch. čís. 15, 1933.) Npor. K. G.

* 4. prosince 1888. — † 9. října 1934.